

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

Πτυχιακή Εργασία

«Υποτιτλισμός στα Ελληνικά και σχολιασμός της διαδικασίας υποτιτλισμού και
μετάφρασης της ταινίας μικρού μήκους *Crow: The Legend*»

Ονοματεπώνυμο: Αικατερίνη Ροσιλόβαλη

Αριθμός Μητρώου: Ξ2015047

Επιτροπή Εποπτείας:

Βιλελμίνη Σωσώνη

Μαρία Τσίγκου

Κέρκυρα, Ιούλιος 2020

«Υποτιτλισμός στα Ελληνικά και σχολιασμός της διαδικασίας υποτιτλισμού και
μετάφρασης της ταινίας μικρού μήκους *Crow: The Legend*»

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος.....	4
1. Πρωτότυπο	6
2. Μετάφρασμα	25
3. Κειμενική Ανάλυση.....	44
3.1. Baobab Studios και Εικονική Πραγματικότητα	44
3.2. Σχετικά με την ταινία.....	45
3.3. Μεταφραστική μεθοδολογία	46
3.4. Μεταφραστικές δυσκολίες	47
3.4.1 Χωροχρονικοί περιορισμοί.....	48
3.4.2 Τραγούδι	50
3.4.4 Διάλογος	52
3.4.5 Απόδοση Ιταλικών: πολυγλωσσικότητα.....	53
4. Συμπεράσματα.....	54
5. Βιβλιογραφικές Αναφορές.....	56

Πρόλογος

Από νεαρή ηλικία μία από τις αγαπημένες μου ασχολίες ήταν η παρακολούθηση ξένων ταινιών και τηλεοπτικών σειρών και αυτό είναι που αργότερα μου κίνησε το ενδιαφέρον να ασχοληθώ με την οπτικοακουστική μετάφραση. Ως θεατής, στην περίπτωση που δεν γνωρίζεις την γλώσσα πηγή του οπτικοακουστικού υλικού έχεις την δυνατότητα παρακολούθησής του με υπότιτλους στην μητρική σου γλώσσα. Σε αυτήν την περίπτωση, ίσως πολλές φορές να «χάσεις» κάποιες αναφορές, είτε έχουν να κάνουν με χιούμορ είτε με πολιτισμικές διαφορές, τις οποίες ο μεταφραστής/υποτιτλιστής δεν κατάφερε να αποδώσει με τρόπο τέτοιο που να προκαλούν τα ίδια συναισθήματα στο κοινό στόχο. Αυτό κατακρίνεται από πολλούς θεατές, γνώστες της γλώσσας πηγής της εκάστοτε ταινίας/σειράς, οι οποίοι έχουν την δυνατότητα κατανόησης του αρχικού σεναρίου και «ξενίζουν» διαβάζοντας την μετάφρασή του. Μπορώ να πω ότι πολλές φορές βρέθηκα σε αυτή τη θέση, να αναρωτιέμαι γιατί ο υποτιτλιστής επέλεξε αυτήν την απόδοση, ερχόμενη, όμως, στην θέση του υποτιτλιστή αντί του θεατή κατανοώ πλέον πως πολλές φορές πράγματι δεν υπάρχει ο «καλύτερος τρόπος» ή το «κάτι αντίστοιχο στην γλώσσα στόχο». Λόγω, λοιπόν, προσωπικής προτίμησης ως προς το κειμενικό είδος και του ενδιαφέροντος το οποίο παρουσιάζει η αντιμετώπισή του, επέλεξα ως θέμα πτυχιακής εργασίας τον υποτιτλισμό μιας ταινίας και την ανάλυση της διαδικασίας αυτής.

Η εύρεση οπτικοακουστικού υλικού το οποίο να μην έχει υποτιτλιστεί από τα αγγλικά προς τα ελληνικά ήταν ομολογουμένως σχετικά δύσκολη. Στις μέρες μας οι περισσότερες ταινίες έχουν είτε υποτιτλιστεί είτε μεταγλωττιστεί. Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί πως η Ελλάδα ως χώρα επιλέγει κατά κύριο λόγο τον υποτιτλισμό των ταινιών, εκτός από τις περιπτώσεις παιδικών/οικογενειακών ταινιών οι οποίες μεταγλωττίζονται ώστε να διευκολύνεται η παρακολούθησή τους από άτομα νεαρής ηλικίας. Για την παρούσα πτυχιακή εργασία επιλέχθηκε ο υποτιτλισμός μιας παιδικής ταινίας μικρού μήκους: «*Crow: The Legend*», μια παραγωγή των Baobab Studios.

Όσον αφορά στην δομή της παρούσας πτυχιακής εργασίας: αρχικά παρατίθεται το αγγλικό χρονισμένο σενάριο (template) και ακολουθούν οι ελληνικοί υπότιτλοι. Στη συνέχεια παρατίθενται πληροφορίες σχετικά με την ταινία καθώς και τους δημιουργούς της. Γίνεται μια σύντομη περιγραφή του όρου VR Animation καθώς αποτελεί το είδος του οπτικοακουστικού υλικού και τέλος παρουσιάζεται η μεταφραστική διαδικασία, οι

δυσκολίες που συναντήθηκαν κατά την διάρκεια, καθώς και οι τρόποι αντιμετώπισής τους.

1. Πρωτότυπο

1
00:00:09,370 --> 00:00:12,028
<i>Once, it was always summer.</i>

2
00:00:12,632 --> 00:00:17,489
<i>The sun shined brightly.
The breezes where calm and mild.</i>

3
00:00:17,687 --> 00:00:21,607
<i>The animals lived peacefully
and weary free.</i>

4
00:00:22,875 --> 00:00:26,523
<i>Of all the animals
none was more handsome</i>

5
00:00:26,604 --> 00:00:29,244
<i>and with a
voice more beautiful</i>

6
00:00:29,325 --> 00:00:30,577
than Crow.

7
00:00:30,658 --> 00:00:33,793
CROW: THE LEGEND

8
00:00:38,902 --> 00:00:42,464
<i>Ah, frog's gonna
leap. Gator's gonna bite</i>

9
00:00:42,545 --> 00:00:46,146
<i>A Grey wolf pack is
gonna rule the night</i>

10
00:00:46,227 --> 00:00:49,849
<i>A mountain lion cannot
be afraid of heights</i>

11
00:00:49,930 --> 00:00:53,231
<i>But it's better when you can fly...</i>

12
00:00:53,687 --> 00:00:56,867
-Hey look, that sounds like...

-Crow.

13
00:00:59,311 --> 00:01:00,661
He's rehearsing.

14
00:01:02,684 --> 00:01:05,069
I think he landed.

15
00:01:07,013 --> 00:01:09,149
That guy has got a voice.

16
00:01:10,198 --> 00:01:11,234
Come on.

17
00:01:11,315 --> 00:01:12,815
<i>...the blue sky</i>

18
00:01:12,896 --> 00:01:16,056
<i>it looks so good
when you're up high</i>

19
00:01:16,757 --> 00:01:19,924
<i>The blues may come,
no, don't feel down</i>

20
00:01:20,005 --> 00:01:21,318
<i>I can make</i>

21
00:01:21,983 --> 00:01:23,308
<i>my escape</i>

22
00:01:23,856 --> 00:01:25,943
<i>I'm not sly like a fox</i>

23
00:01:26,024 --> 00:01:27,782
<i>or sting like a bee</i>

24
00:01:28,293 --> 00:01:31,402
<i>A grizzly
would never run away from me</i>

25
00:01:31,778 --> 00:01:35,299
<i>I think about the things
they can never see</i>

26
00:01:35,678 --> 00:01:37,696
<i>It's better when you fly</i>

27
00:01:38,044 --> 00:01:39,838
-Skunk!
-Hello?

28
00:01:41,322 --> 00:01:42,918
Is somebody there?

29
00:01:43,536 --> 00:01:45,618
You're busted!

30
00:01:45,704 --> 00:01:48,065
He can't smell me like this.

31
00:01:48,146 --> 00:01:50,407
Run, fly, flutter, go.

32
00:02:01,281 --> 00:02:02,700
<i>Then, one day...</i>

33
00:02:02,781 --> 00:02:05,922
<i>winter came to the forest.</i>

34
00:02:07,241 --> 00:02:10,582
<i>The lives of the animals changed .</i>

35
00:02:27,453 --> 00:02:29,127
I don't like this.

36
00:02:29,228 --> 00:02:31,611
I can't feel my toes.

37
00:02:32,223 --> 00:02:34,584
-Don't worry.
-So cold.

38
00:02:34,667 --> 00:02:36,753
We got to do something...

39
00:02:37,142 --> 00:02:38,897
before we're frozen!

40
00:02:38,977 --> 00:02:39,977
Everyone!

41
00:02:42,688 --> 00:02:45,617
Yeah, we got to do something...

42
00:02:45,836 --> 00:02:48,824
before we freeze to...

43
00:02:52,534 --> 00:02:54,564
-death.
-We can fix this.

44
00:02:54,645 --> 00:02:57,478
Someone must fly past the moon.

45
00:02:57,939 --> 00:02:59,152
And the sun.

46
00:02:59,529 --> 00:03:01,928
To where the stars dwell.

47
00:03:02,312 --> 00:03:06,264
To "The one who creates everything
by thinking".

48
00:03:06,426 --> 00:03:09,252
And convince him, or her,

49
00:03:09,599 --> 00:03:11,533
to unthink the cold

50
00:03:11,763 --> 00:03:14,351
and make it warm for us again.

51
00:03:14,764 --> 00:03:15,939
Crow could.

52
00:03:16,020 --> 00:03:19,132
Who can say no
to that amazing voice?

53
00:03:19,296 --> 00:03:21,552
Those beautiful feathers...

54
00:03:22,160 --> 00:03:24,230
-and his...
-Ask him!

55
00:03:24,311 --> 00:03:26,556
Crow? Crow's here?

56
00:03:26,637 --> 00:03:27,976
Hey everybody.

57
00:03:31,667 --> 00:03:34,095
I can't go on a trip now.

58
00:03:34,176 --> 00:03:36,818
I have rehearsals
for my show.

59
00:03:36,899 --> 00:03:38,651
You'll play the pond?

60
00:03:38,732 --> 00:03:41,081
You'd dig it.
You'll come?

61
00:03:41,284 --> 00:03:43,136
Yeah. Maybe.

62
00:03:43,843 --> 00:03:46,393
I'll check my schedule.

63
00:03:46,794 --> 00:03:49,400
Cool. If you're free
come on by.

64
00:03:55,263 --> 00:03:58,256
That leaves me.
Moths can fly.

65
00:03:58,350 --> 00:04:02,935
Yeah, but you'd just
fly right into the sun.

66
00:04:03,935 --> 00:04:05,554
Wouldn't I...?

67
00:04:05,961 --> 00:04:07,922
Not to toot my horn...

68
00:04:08,003 --> 00:04:11,352
but owls are known
for their flights.

69
00:04:11,433 --> 00:04:13,774
Even in absolute darkness.

70
00:04:14,225 --> 00:04:18,206
Wish me luck!
Oh, dear. My vertigo.

71
00:04:20,627 --> 00:04:22,635
That leaves you Crow.

72
00:04:23,252 --> 00:04:24,339
Come on guys.

73
00:04:24,420 --> 00:04:27,593
There's plenty of birds.
I have a show.

74
00:04:27,720 --> 00:04:31,481
There will be no show
if we're all frozen.

75
00:04:31,680 --> 00:04:35,663
Give me a break.
I'm no messenger boy.

76
00:04:35,744 --> 00:04:39,453
I've got rehearsals
and fans to think about.

77
00:04:39,517 --> 00:04:41,961
That's all we are? Fans.

78
00:04:43,812 --> 00:04:45,726
I thought you were...

79
00:04:46,310 --> 00:04:50,224
more than just a voice

with feathers.

80
00:04:50,879 --> 00:04:53,809
-Well...
-But I guess I was wrong.

81
00:05:02,127 --> 00:05:04,670
It's not like it'd be hard.

82
00:05:05,002 --> 00:05:06,087
You'll do it?

83
00:05:18,290 --> 00:05:21,091
<i>So Crow began his journey to find</i>

84
00:05:21,416 --> 00:05:25,343
<i>the "One who creates
everything by thinking."</i>

85
00:05:25,898 --> 00:05:27,319
Break a leg Crow!

86
00:05:27,400 --> 00:05:29,843
Thanks, Luna!
It's not easy.

87
00:05:29,923 --> 00:05:32,176
Don't really break a leg!

88
00:05:38,215 --> 00:05:41,307
Crow, space is no place for a bird.

89
00:05:41,387 --> 00:05:43,387
Get back down to Earth.

90
00:05:43,467 --> 00:05:45,129
Watch the feathers!

91
00:05:45,210 --> 00:05:47,749
Sorry. See?
That's what I mean.

92
00:05:48,067 --> 00:05:50,900
That's not down! Not that way!

93
00:05:50,980 --> 00:05:52,082
Wrong way!

94
00:06:11,208 --> 00:06:12,385
That's me!

95
00:06:25,372 --> 00:06:26,713
Hey big guy!

96
00:06:42,399 --> 00:06:43,986
This must be it!

97
00:06:47,446 --> 00:06:49,121
A couple more flaps.

98
00:07:03,617 --> 00:07:05,537
I wish Crow was back.

99
00:07:06,061 --> 00:07:07,980
I thought he'd be back.

100
00:07:08,061 --> 00:07:12,479
Maybe he found some place warm
and he'll never return.

101
00:07:14,976 --> 00:07:15,976
No.

102
00:07:16,057 --> 00:07:19,045
I know he'd do anything to save us.

103
00:07:19,126 --> 00:07:21,350
Make any sacrifice.

104
00:07:21,796 --> 00:07:23,633
Maybe he's in trouble.

105
00:07:24,347 --> 00:07:26,940
-Is he hurt?
-I'll find out!

106
00:07:27,021 --> 00:07:28,085
No, Moth!

107
00:07:28,166 --> 00:07:31,180
You can't resist
the sun's warm glow.

108
00:07:31,261 --> 00:07:32,609
I'll handle it.

109
00:07:32,655 --> 00:07:33,655
-No!
-Moth!

110
00:07:48,503 --> 00:07:50,659
Look at this palace.

111
00:08:02,267 --> 00:08:06,853
<i>Crow found "The one who creates
everything by thinking".</i>

112
00:08:07,216 --> 00:08:09,652
<i>The source of the universe.</i>

113
00:08:10,111 --> 00:08:14,619
<i>He could only imagine
the majestic spirit there.</i>

114
00:08:26,083 --> 00:08:27,243
Hello?

115
00:08:28,139 --> 00:08:29,522
Wake up.

116
00:08:33,433 --> 00:08:36,700
<i>The view from the blue sky</i>

117
00:08:37,142 --> 00:08:40,319
<i>It looks so good
when you're up high</i>

118
00:08:40,835 --> 00:08:44,290
That tune's been in my head
for weeks.

119
00:08:45,403 --> 00:08:46,403
Who are you?

120
00:08:48,323 --> 00:08:50,751
I've been sitting too long.

121
00:08:53,623 --> 00:08:55,623
Why are you here Crow?

122
00:08:56,165 --> 00:08:57,258
You know why.

123
00:08:57,496 --> 00:09:00,266
-You are "The one who..."
-I know.

124
00:09:00,596 --> 00:09:03,860
You want me to
unthink the cold.

125
00:09:04,465 --> 00:09:05,465
Exactly.

126
00:09:05,834 --> 00:09:08,740
Your friends picked you, why?

127
00:09:09,143 --> 00:09:11,610
The sweet voice and feathers?

128
00:09:11,841 --> 00:09:14,261
I'm more than just that.

129
00:09:14,643 --> 00:09:16,875
I hope so.
For their sake.

130
00:09:17,367 --> 00:09:19,643
I'm enjoying our chat...

131
00:09:19,724 --> 00:09:22,541
but my friends are freezing.

132
00:09:22,622 --> 00:09:25,150
What's thunk is thunk.

133
00:09:25,231 --> 00:09:29,285
That's a rule I've thunk up.

Is thunk a word?

134

00:09:29,366 --> 00:09:33,128

Your thinking
got us into this hot mess.

135

00:09:33,517 --> 00:09:35,500

Hot. That's it!

136

00:09:35,674 --> 00:09:37,208

Hold this branch.

137

00:09:37,591 --> 00:09:38,593

Branch?

138

00:09:39,533 --> 00:09:43,477

Watch in amazement
as it bursts into flames.

139

00:09:44,256 --> 00:09:45,256

It's hot!

140

00:09:46,457 --> 00:09:49,924

You're darn right it's hot!
It's fire!

141

00:09:51,305 --> 00:09:54,014

Don't just stand there, hurry!

142

00:09:55,975 --> 00:09:59,989

Whatever you do,
do not let that torch burn out.

143

00:10:01,186 --> 00:10:03,602

What are you really made of?

144

00:10:13,885 --> 00:10:14,885

Crow!

145

00:10:16,067 --> 00:10:18,305

Crow? Where are you?

146

00:10:18,637 --> 00:10:20,805

What is your deal animals?

147
00:10:20,886 --> 00:10:22,973
You shouldn't look at me.

148
00:10:23,054 --> 00:10:25,344
-You, mostly.
-Ignore him.

149
00:10:25,425 --> 00:10:29,293
-I know you love my rich...
-Quiet, mister!

150
00:10:29,374 --> 00:10:30,374
Crow!

151
00:10:30,455 --> 00:10:33,837
I won't talk
about my golden aura...

152
00:10:33,918 --> 00:10:35,264
You be quiet!

153
00:10:43,038 --> 00:10:46,060
No, no, Moth, get back!
Stay away!

154
00:10:46,141 --> 00:10:47,141
Moth!

155
00:10:49,418 --> 00:10:50,672
Snap out of it!

156
00:10:51,869 --> 00:10:54,455
-You're here!
-Why are you here?

157
00:10:54,536 --> 00:10:56,362
I'm here to help.

158
00:10:56,465 --> 00:10:57,804
Help? No, sir.

159
00:10:57,933 --> 00:11:01,019
When the spirit heard my song

160

00:11:01,100 --> 00:11:05,076
she stopped her thinking
and gave me this fire.

161
00:11:05,157 --> 00:11:08,494
Look at it! Can you feel it?
It's warm!

162
00:11:09,763 --> 00:11:12,278
And so, the show will go on.

163
00:11:14,010 --> 00:11:15,779
My feathers!

164
00:11:19,514 --> 00:11:22,022
Oh, no.
The fire!

165
00:11:22,593 --> 00:11:23,593
It's gone!

166
00:11:27,426 --> 00:11:31,640
I failed.
I failed everyone.

167
00:11:34,513 --> 00:11:37,803
You're wrong Crow.
You will not give up.

168
00:11:37,919 --> 00:11:39,784
You'll do anything.

169
00:11:39,865 --> 00:11:42,396
Make any sacrifice.
To save us.

170
00:11:42,895 --> 00:11:44,362
You believe that?

171
00:11:44,982 --> 00:11:46,593
No. Skunk said it.

172
00:11:46,674 --> 00:11:50,688
I said you had probably
forsaken us. But Skunk...

173
00:11:51,593 --> 00:11:53,101
believes in you.

174
00:11:53,730 --> 00:11:54,730
She does?

175
00:12:01,278 --> 00:12:02,278
Okay, Crow.

176
00:12:03,232 --> 00:12:05,632
What are you really made of?

177
00:12:05,713 --> 00:12:08,040
It's surely flammable.

178
00:12:08,998 --> 00:12:11,101
Crow, no, come back!

179
00:12:11,928 --> 00:12:14,015
-No, Crow!
-Your feathers!

180
00:12:14,096 --> 00:12:15,285
Are you crazy?

181
00:12:16,054 --> 00:12:17,054
My eye.

182
00:12:22,772 --> 00:12:24,787
I am so cold.

183
00:12:26,589 --> 00:12:27,589
Look!

184
00:12:28,588 --> 00:12:29,683
Hot, hot!

185
00:12:31,786 --> 00:12:32,905
Careful!

186
00:12:38,264 --> 00:12:41,265
What is it?
It's so warm.

187
00:12:43,018 --> 00:12:45,120
Oh, yeah.

188
00:12:46,089 --> 00:12:50,386
Oh, yeah! I feel like myself again!
Turtle's back!

189
00:12:51,059 --> 00:12:52,059
Yeah, baby!

190
00:12:57,265 --> 00:12:59,280
Race you home!

191
00:12:59,821 --> 00:13:00,821
I win!

192
00:13:01,480 --> 00:13:04,185
Hey everybody!
Moth, you're okay!

193
00:13:04,266 --> 00:13:07,773
I resisted the sun!
Crow was amazing.

194
00:13:08,631 --> 00:13:11,417
He was like...
Wait, where is he?

195
00:13:21,226 --> 00:13:24,528
It's called...
fire.

196
00:13:24,964 --> 00:13:25,964
Crow?

197
00:13:27,398 --> 00:13:28,509
Are you okay?

198
00:13:51,511 --> 00:13:53,114
Skunk? Is that you?

199
00:13:56,567 --> 00:13:59,161
Crow. I'm so sorry.

200

00:13:59,635 --> 00:14:02,682
It's okay. You can't help it.

201
00:14:04,254 --> 00:14:06,658
I'm not talking about that.

202
00:14:09,777 --> 00:14:12,451
I like your smell. It's...

203
00:14:12,960 --> 00:14:15,697
earthy, you know, in a good way.

204
00:14:18,585 --> 00:14:19,585
Really?

205
00:14:20,689 --> 00:14:24,822
Only I should apologize.
I've been a real jerk.

206
00:14:25,681 --> 00:14:27,347
Acting all cocky.

207
00:14:27,979 --> 00:14:31,122
Like I'm better than everyone else.

208
00:14:33,582 --> 00:14:35,368
I had it coming.

209
00:14:37,828 --> 00:14:40,295
But you won't stop singing.

210
00:14:42,133 --> 00:14:44,133
I had perfect pitch.

211
00:14:45,069 --> 00:14:46,918
Nobody is perfect.

212
00:14:56,970 --> 00:14:57,970
Okay Crow.

213
00:14:58,869 --> 00:15:01,708
Let's see you're true colours.

214
00:15:07,811 --> 00:15:09,231

What's happening?

215

00:15:13,435 --> 00:15:16,546
Crow! Your feathers, look!

216

00:15:19,728 --> 00:15:20,981
My colours...

217

00:15:23,202 --> 00:15:24,877
were always here.

218

00:15:30,372 --> 00:15:33,602
<i>The view from the blue sky</i>

219

00:15:34,143 --> 00:15:37,420
<i>it looks so good
when you're up high</i>

220

00:15:37,913 --> 00:15:41,080
<i>The blues may come,
no, don't feel down</i>

221

00:15:41,156 --> 00:15:42,658
<i>I can make...</i>

222

00:15:44,559 --> 00:15:48,251
-What do you think?
-I like your new voice.

223

00:15:48,980 --> 00:15:50,246
It's... earthy.

224

00:15:50,781 --> 00:15:52,757
In a good way, always.

225

00:15:53,823 --> 00:15:55,291
Bravo maestro!

226

00:15:55,965 --> 00:15:57,346
Don't stop!

227

00:16:03,054 --> 00:16:06,720
<i>The view from the blue sky</i>

228

00:16:06,976 --> 00:16:10,538
<i>it looks so good
when you're up high</i>

229
00:16:10,727 --> 00:16:13,941
<i>The blues may come,
no, don't feel down</i>

230
00:16:14,227 --> 00:16:15,353
<i>I can make</i>

231
00:16:15,866 --> 00:16:17,692
<i>my escape</i>

232
00:16:18,062 --> 00:16:19,982
<i>I'm not sly like a fox</i>

233
00:16:20,063 --> 00:16:21,982
<i>don't bite like a flea</i>

234
00:16:22,393 --> 00:16:25,631
<i>A grizzly
would never run away from me</i>

235
00:16:25,982 --> 00:16:29,413
<i>Think of all the things
they'll never see</i>

236
00:16:29,978 --> 00:16:32,903
<i>It's better when you can fly</i>

237
00:16:33,560 --> 00:16:36,959
<i>The view from the blue sky</i>

238
00:16:37,300 --> 00:16:40,699
<i>it looks so good
when you're up high</i>

239
00:16:41,381 --> 00:16:44,555
<i>The blues may come,
no, don't feel down</i>

240
00:16:44,812 --> 00:16:45,977
<i>I can make</i>

241

00:16:46,480 --> 00:16:48,477
<i>my escape</i>

242
00:16:49,273 --> 00:16:52,367
<i>Everybody sings, but not like me</i>

243
00:16:52,642 --> 00:16:56,343
<i>The air is much better
here above the trees</i>

244
00:16:56,896 --> 00:17:00,046
<i>Look up in the sky,
I'm a site to see</i>

245
00:17:00,393 --> 00:17:03,293
<i>It's better when you can fly</i>

246
00:17:04,317 --> 00:17:07,309
<i>The view from the blue sky</i>

247
00:17:07,761 --> 00:17:11,284
<i>It looks so good
when you're up high</i>

248
00:17:11,893 --> 00:17:14,893
<i>When I'm down,
won't you come around</i>

249
00:17:15,204 --> 00:17:16,625
<i>Help me make</i>

250
00:17:16,727 --> 00:17:18,442
<i>my escape</i>

251
00:17:18,946 --> 00:17:23,311
<i>No matter how high
a crow can go</i>

252
00:17:23,668 --> 00:17:25,700
<i>a time will come</i>

253
00:17:25,787 --> 00:17:27,957
<i>when he's brought down low</i>

254
00:17:28,122 --> 00:17:30,041

<i>I've hit rock bottom</i>

255

00:17:30,227 --> 00:17:33,589

<i>and I just don't know</i>

256

00:17:35,552 --> 00:17:37,972

<i>if it's better...</i>

257

00:17:39,560 --> 00:17:41,948

<i>when you...</i>

258

00:17:44,643 --> 00:17:47,393

<i>can fly</i>

2. Μετάφρασμα

1

00:00:09,370 --> 00:00:12,028

<i>Κάποτε ήταν πάντα καλοκαίρι.</i>

2

00:00:12,632 --> 00:00:17,489

<i>Ο ήλιος πάντα έλαμπε,
το αεράκι φυσούσε δροσερά...</i>

3

00:00:17,687 --> 00:00:21,607

<i>και τα ζώα
ζούσαν ήρεμα και χωρίς έγνοιες.</i>

4

00:00:22,875 --> 00:00:26,523

<i>Όμως το ομορφότερο απ'όλα...</i>

5

00:00:26,604 --> 00:00:29,244

<i>και με την πιο γλυκιά φωνή...</i>

6

00:00:29,325 --> 00:00:30,577

<i>ήταν το Κοράκι.</i>

7

00:00:30,658 --> 00:00:33,793

ΤΟ ΚΟΡΑΚΙ: Ο ΘΡΥΛΟΣ

8

00:00:38,892 --> 00:00:42,464

<i>Οι βάτραχοι πηδάνε.
Οι γάιδαροι γκαρίζουν</i>

9

00:00:42,545 --> 00:00:46,146
<i>Οι λύκοι όλη νύχτα
αλυχτούν και τριγυρίζουν</i>

10
00:00:46,227 --> 00:00:49,711
<i>Τα ύψη το λιοντάρι
δεν φοβήθηκε ποτέ</i>

11
00:00:49,930 --> 00:00:53,231
<i>Μα καλύτερα είναι σαν πετάς...</i>

12
00:00:53,687 --> 00:00:55,226
Ακούγεται σαν...

13
00:00:55,731 --> 00:00:56,867
Το Κοράκι.

14
00:00:59,415 --> 00:01:00,661
Κάνει πρόβα.

15
00:01:02,720 --> 00:01:05,069
Νομίζω ότι προσγειώθηκε!

16
00:01:07,013 --> 00:01:09,149
Ο τύπος έχει φωνάρα.

17
00:01:10,198 --> 00:01:11,234
Έλα!

18
00:01:11,315 --> 00:01:12,815
<i>...γαλάζιο ουρανό</i>

19
00:01:12,896 --> 00:01:16,056
<i>Νιώθω τόσο ωραία όταν πετώ</i>

20
00:01:16,757 --> 00:01:19,924
<i>Κι αν έρθουν μαύρες μέρες
δεν θα πτοηθώ</i>

21
00:01:20,005 --> 00:01:21,318
<i>Πιο ψηλά</i>

22
00:01:21,983 --> 00:01:23,308
<i>θα πετώ</i>

23
00:01:23,856 --> 00:01:25,943
<i>Πονηρός σαν αλεπού</i>

24
00:01:26,024 --> 00:01:27,782
<i>δεν είμαι εγώ</i>

25
00:01:28,293 --> 00:01:31,402
<i>Ούτε σαν αρκούδα
φοβερός και τρομερός</i>

26
00:01:31,778 --> 00:01:35,299
<i>Μα σκέψου όσα μόνο εγώ μπορώ να δω</i>

27
00:01:35,678 --> 00:01:37,696
<i>Καλύτερα είναι σαν πετάς</i>

28
00:01:38,044 --> 00:01:39,838
-Ασβέ!
-Παρακαλώ;

29
00:01:41,322 --> 00:01:42,918
Ποιος είναι εκεί;

30
00:01:43,536 --> 00:01:45,618
Μάλλον σε τσάκωσαν!

31
00:01:45,704 --> 00:01:48,065
Πώς θα με μυρίσει έτσι!

32
00:01:48,146 --> 00:01:50,407
Τρέξε, πέτα, φεύγουμε!

33
00:02:01,281 --> 00:02:02,700
<i>Μια μέρα, όμως...</i>

34
00:02:02,781 --> 00:02:05,922
<i>ήρθε βαρύς χειμώνας στο δάσος.</i>

35
00:02:07,241 --> 00:02:10,582
<i>Κι οι ζωές των ζώων
θ'άλλαζαν για πάντα.</i>

36
00:02:27,453 --> 00:02:29,127
Δεν μου αρέσει αυτό.

37
00:02:29,228 --> 00:02:31,611
Δεν νιώθω τα πόδια μου.

38
00:02:32,223 --> 00:02:34,584
-Μην ανησυχείτε.
-Τι κρύο.

39
00:02:34,667 --> 00:02:36,753
Κάτι πρέπει να κάνουμε...

40
00:02:37,206 --> 00:02:38,897
πριν παγώσουμε!

41
00:02:38,977 --> 00:02:39,977
Σταματήστε!

42
00:02:42,688 --> 00:02:45,617
Κάτι πρέπει να κάνουμε...

43
00:02:45,836 --> 00:02:48,824
πριν πεθάνουμε από το...

44
00:02:52,574 --> 00:02:54,518
-κρύο.
-Υπάρχει λύση.

45
00:02:54,599 --> 00:02:59,152
Κάποιος θα πετάξει πέρα απ'το
Φεγγάρι και τον Ήλιο.

46
00:02:59,529 --> 00:03:01,928
Ως εκεί που ζουν τα αστέρια.

47
00:03:02,312 --> 00:03:06,122
Σε «Αυτόν που φτιάχνει τα πάντα
με την σκέψη».

48
00:03:06,426 --> 00:03:09,252
Και θα πείσει αυτόν ή αυτήν...

49
00:03:09,599 --> 00:03:14,351
να ξεσκεφτεί το κρύο
και να μας ξαναφέρει τη ζέστη.

50
00:03:14,764 --> 00:03:15,939
Το Κοράκι!

51
00:03:16,020 --> 00:03:19,132
Ποιος να αρνηθεί στη φωνή του;

52
00:03:19,296 --> 00:03:21,552
Και τα υπέροχα φτερά του...

53
00:03:22,160 --> 00:03:24,230
-και...
-Ρώτα τον ίδιο!

54
00:03:24,311 --> 00:03:26,556
Το Κοράκι; Είναι εδώ;

55
00:03:26,637 --> 00:03:28,065
Γεια σας, παιδιά.

56
00:03:31,667 --> 00:03:34,095
Δεν έχω χρόνο για ταξίδια.

57
00:03:34,176 --> 00:03:36,818
Έχω τις πρόβες για το σόου μου.

58
00:03:36,899 --> 00:03:38,643
Παίζεις στη λίμνη;

59
00:03:38,732 --> 00:03:41,152
Θα σου άρεσε.
Θα έρθεις, έτσι;

60
00:03:41,284 --> 00:03:43,160
Ναι. Μάλλον.

61
00:03:43,843 --> 00:03:46,393
Πρέπει να δω το πρόγραμμά μου.

62
00:03:46,794 --> 00:03:49,400
Εννοείται.
Αν έχεις χρόνο, έλα.

63
00:03:55,263 --> 00:03:58,256
Μπορώ κι εγώ.

Κι οι σκόροι πετάνε.

64

00:03:58,350 --> 00:04:02,935

Ναι, αλλά

θα είναι απευθείας πτήση στον ήλιο.

65

00:04:03,935 --> 00:04:05,554

Πράγματι.

66

00:04:06,311 --> 00:04:07,922

Όχι να το παϊνευτώ.

67

00:04:08,003 --> 00:04:11,352

Μα οι κουκουβάγιες

είναι γνωστοί πιλότοι.

68

00:04:11,433 --> 00:04:13,774

Ακόμα και σ'απόλυτο σκοτάδι.

69

00:04:14,225 --> 00:04:18,206

Ευχηθείτε μου καλή τύχη!

Αμάν. Ο ίλιγγός μου.

70

00:04:20,627 --> 00:04:22,635

Μόνο εσύ έμεινες Κοράκι.

71

00:04:23,252 --> 00:04:24,351

Ελάτε τώρα.

72

00:04:24,432 --> 00:04:27,522

Τόσα πουλιά υπάρχουν.

Έχω το σόου μου.

73

00:04:27,720 --> 00:04:31,481

Δεν θα υπάρξει σόου

αν είμαστε παγωτά.

74

00:04:31,680 --> 00:04:35,663

Έλα τώρα. Καλλιτέχνης είμαι,

όχι αγγελιοφόρος.

75

00:04:35,744 --> 00:04:39,453

Έχω πρόβες και

θαυμαστές να σκεφτώ.

76

00:04:39,517 --> 00:04:41,961
Αυτό είμαστε μόνο; Θαυμαστές;

77
00:04:43,812 --> 00:04:45,726
Κι εγώ που πίστευα...

78
00:04:46,310 --> 00:04:50,224
Πίστευα ότι δεν είσαι μόνο
μια φωνή με φτερά.

79
00:04:50,879 --> 00:04:53,809
-Εγώ...
-Μάλλον έκανα λάθος.

80
00:05:02,127 --> 00:05:04,670
Δεν θα είναι και δύσκολο.

81
00:05:05,002 --> 00:05:06,087
Θα το κάνεις;

82
00:05:18,290 --> 00:05:21,091
<i>Έτσι, ξεκίνησε το ταξίδι του...</i>

83
00:05:21,416 --> 00:05:25,343
<i>για «Αυτόν που φτιάχνει τα πάντα
με την σκέψη».</i>

84
00:05:25,978 --> 00:05:27,319
Στο καλό Κοράκι!

85
00:05:27,400 --> 00:05:29,843
Το περίμενα πιο εύκολο Λούνα.

86
00:05:29,923 --> 00:05:31,923
Προσοχή στα αστέρια!

87
00:05:38,215 --> 00:05:41,307
Δεν είναι μέρος για πουλιά αυτό.

88
00:05:41,387 --> 00:05:43,387
Γύρνα στη γη, Κοράκι.

89
00:05:43,467 --> 00:05:45,129
Πρόσεχε τα φτερά!

90
00:05:45,210 --> 00:05:47,749
Συγγνώμη.
Βλέπεις; Αυτό εννοώ.

91
00:05:48,146 --> 00:05:50,900
Όχι από εκεί!
Λάθος δρόμος Κοράκι!

92
00:05:50,980 --> 00:05:52,082
Λάθος δρόμος!

93
00:06:11,208 --> 00:06:12,385
Εγώ είμ'αυτός!

94
00:06:25,249 --> 00:06:26,673
Γεια σου, μεγάλε!

95
00:06:42,399 --> 00:06:43,986
Αυτό πρέπει να'ναι!

96
00:06:47,558 --> 00:06:49,079
Λίγο ακόμα Κοράκι.

97
00:07:03,617 --> 00:07:07,980
-Ας ήταν πίσω το Κοράκι.
-Πίστευα δε θα αργούσε.

98
00:07:08,061 --> 00:07:12,479
Μπορεί να βρήκε ένα ζεστό μέρος
και να μην επιστρέψει.

99
00:07:14,976 --> 00:07:15,976
Όχι.

100
00:07:16,057 --> 00:07:21,317
Εγώ πιστεύω σ'εκείνον.
Θα κάνει τα πάντα για να μας σώσει.

101
00:07:21,796 --> 00:07:23,590
Εκτός αν συνέβη κάτι.

102
00:07:24,347 --> 00:07:26,940
-Κι αν έμπλεξε;
-Πάω να τον βρω!

103
00:07:27,021 --> 00:07:28,085
Όχι, Σκόρε!

104
00:07:28,166 --> 00:07:31,180
Και οι γλυκιές ακτίνες του 'Ηλιου;

105
00:07:31,261 --> 00:07:32,609
Θα αντισταθώ.

106
00:07:32,655 --> 00:07:33,655
-Όχι!
-Σκόρε!

107
00:07:48,503 --> 00:07:50,659
Κοίτα εδώ παλάτι.

108
00:08:02,267 --> 00:08:06,853
<i>Ετσι, βρήκε «Αυτόν που
φτιάχνει τα πάντα με την σκέψη».</i>

109
00:08:07,216 --> 00:08:09,652
<i>Την πηγή όλου του σύμπαντος.</i>

110
00:08:10,111 --> 00:08:14,745
<i>Το μεγαλοπρεπές πνεύμα
που έμενε εκεί θα τον εξέπληττε.<i>

111
00:08:26,083 --> 00:08:27,243
Συγγνώμη;

112
00:08:28,139 --> 00:08:29,522
Εύπνα εκεί κάτω.

113
00:08:33,433 --> 00:08:36,700
<i>Η θέα απ'τον γαλάζιο ουρανό</i>

114
00:08:37,142 --> 00:08:40,319
<i>Νιώθω τόσο ωραία όταν πετώ</i>

115
00:08:40,835 --> 00:08:44,290
Αυτός ο σκοπός
μου'χε κολλήσει για μέρες.

116
00:08:45,403 --> 00:08:46,403

Ποιος είσαι;

117

00:08:48,323 --> 00:08:50,751

Έχω πολύ καιρό να σηκωθώ.

118

00:08:53,583 --> 00:08:55,686

Τι σε φέρνει εδώ, Κοράκι;

119

00:08:56,189 --> 00:08:57,258

Δεν ξέρεις;

120

00:08:57,496 --> 00:09:00,266

-Μα είσαι «Αυτός που...»

-Ξέρω.

121

00:09:00,596 --> 00:09:03,860

Θέλεις να...

ξεσκεφτώ το κρύο.

122

00:09:04,465 --> 00:09:05,465

Ακριβώς.

123

00:09:05,834 --> 00:09:09,987

Γιατί διάλεξαν εσένα για ήρωα;

Τη γλυκιά φωνή...

124

00:09:10,068 --> 00:09:11,690

και τα φτερά;

125

00:09:11,841 --> 00:09:14,261

Δεν είμαι μόνο φωνή με φτερά.

126

00:09:14,643 --> 00:09:16,875

Το ελπίζω.

Για χάρη τους.

127

00:09:17,367 --> 00:09:22,580

Μου αρέσει η κουβέντα μας,

μα οι φίλοι που λέγαμε κρυσώνουν.

128

00:09:22,661 --> 00:09:24,874

Δεν ξεσκέφτεσαι την σκέψη.

129

00:09:24,955 --> 00:09:29,285

Δικός μου κανόνας.

Το ξεσκέφτομαι υπάρχει;

130

00:09:29,366 --> 00:09:33,128
Η σκέψη σου μας έκαψε εξαρχής.

131

00:09:33,517 --> 00:09:35,500
Καυτό. Αυτό είναι!

132

00:09:35,674 --> 00:09:38,593
-Κράτα το κλαδί.
-Κλαδί;

133

00:09:39,533 --> 00:09:43,477
Κοίτα με δέος όταν του βάζω φωτιά!

134

00:09:44,256 --> 00:09:45,256
Καίει!

135

00:09:46,457 --> 00:09:49,924
Εννοείται πως καίει!
Είναι φωτιά!

136

00:09:51,305 --> 00:09:54,014
Τι περιμένεις; Φύγε, γρήγορα!

137

00:09:55,975 --> 00:10:00,157
Ό,τι κι αν κάνεις,
πρόσεχε μη σβήσει η δάδα.

138

00:10:01,186 --> 00:10:03,602
Για να δούμε τι αξίζεις.

139

00:10:13,885 --> 00:10:14,885
Κοράκι!

140

00:10:16,067 --> 00:10:18,305
Κοράκι; Που είσαι;

141

00:10:18,709 --> 00:10:20,805
Τι σας έχει πιάσει;

142

00:10:20,886 --> 00:10:22,986
Μη με κοιτάξεις κατάματα.

143

00:10:23,067 --> 00:10:25,344
-Ειδικά εσύ.
-Αγνόησέ τον.

144
00:10:25,425 --> 00:10:29,293
-Δεν αντιστέκεσαι στο χρυσό...
-Ησυχία, κύριος!

145
00:10:29,374 --> 00:10:30,374
Κοράκι!

146
00:10:30,455 --> 00:10:33,837
Δε θα περιγράψω
την ζεστή μου αύρα ή...

147
00:10:33,918 --> 00:10:35,403
Θα πάψεις;

148
00:10:43,038 --> 00:10:47,141
-Όχι, μείνε μακριά!
-Σκόρε!

149
00:10:49,608 --> 00:10:50,672
Σύνελθε!

150
00:10:51,965 --> 00:10:54,455
-Σε βρήκα!
-Τι θες εδώ;

151
00:10:54,536 --> 00:10:56,362
Ήρθα να σε βοηθήσω.

152
00:10:56,465 --> 00:10:57,804
Βοήθεια; Μπα.

153
00:10:57,933 --> 00:11:01,019
Όταν το πνεύμα
μ'άκουσε να τραγουδώ...

154
00:11:01,100 --> 00:11:05,076
σταμάτησε το σκεπτικό της
και μου έδωσε φωτιά.

155
00:11:05,157 --> 00:11:08,561
Κοίταξε!
Το νιώθεις; Είναι ζεστό!

156
00:11:09,763 --> 00:11:12,278
Έτσι, η παράσταση συνεχίζεται.

157
00:11:14,010 --> 00:11:15,779
Τα φτερά μου!

158
00:11:19,514 --> 00:11:22,022
Ωχι, όχι. Η φωτιά!

159
00:11:22,593 --> 00:11:23,593
Χάθηκε.

160
00:11:27,426 --> 00:11:31,640
Απέτυχα. Σας απογοήτευσα όλους.

161
00:11:34,513 --> 00:11:37,803
Όχι, Κοράκι. Δε θα τα παρατήσεις.

162
00:11:37,919 --> 00:11:39,784
Θα κάνεις τα πάντα.

163
00:11:39,865 --> 00:11:42,396
Ό,τι χρειαστεί. Για εμάς.

164
00:11:42,895 --> 00:11:44,362
Το πιστεύεις;

165
00:11:44,982 --> 00:11:46,593
Όχι. Ο Ασβός ναι.

166
00:11:46,674 --> 00:11:50,688
Πίστευα ότι δεν θα επέστρεφες.
Ο Ασβός όμως...

167
00:11:51,681 --> 00:11:53,101
πιστεύει σ'εσένα.

168
00:11:53,730 --> 00:11:54,730
Αλήθεια;

169
00:12:01,278 --> 00:12:02,278
Έλα, Κοράκι.

170
00:12:03,232 --> 00:12:05,632
Για να δούμε τι αξίζεις.

171
00:12:05,713 --> 00:12:08,040
Είναι σίγουρα εύφλεκτο.

172
00:12:08,998 --> 00:12:11,101
Κοράκι, όχι! Έλα πίσω!

173
00:12:11,928 --> 00:12:14,015
-Τι κάνεις;
-Τα φτερά σου!

174
00:12:14,096 --> 00:12:15,285
Τρελάθηκες;

175
00:12:16,054 --> 00:12:17,054
Το μάτι μου!

176
00:12:22,772 --> 00:12:24,787
Κρυώνω τόσο πολύ.

177
00:12:26,589 --> 00:12:27,589
Κοίτα!

178
00:12:28,588 --> 00:12:29,683
Κάιει, καίει!

179
00:12:31,786 --> 00:12:32,905
Προσοχή!

180
00:12:38,264 --> 00:12:41,265
Τι είναι; Είναι πολύ ζεστό.

181
00:12:43,018 --> 00:12:45,120
Αυτό είναι.

182
00:12:46,089 --> 00:12:50,386
Επέστρεψα!
Ξαναβρήκα την ενέργειά μου!

183
00:12:51,059 --> 00:12:52,059
Τρέλα!

184
00:12:57,265 --> 00:12:59,280
Τρέχουμε μέχρι το σπίτι;

185
00:12:59,821 --> 00:13:00,821
Κέρδισα!

186
00:13:01,480 --> 00:13:04,185
-Γεια παιδιά!
-Σκόρε, είσαι καλά.

187
00:13:04,266 --> 00:13:07,773
Δεν πέταξα στον ήλιο!
Να βλέπατε το Κοράκι.

188
00:13:08,631 --> 00:13:11,417
Ήταν τόσο... Μα πού πήγε;

189
00:13:21,226 --> 00:13:24,528
Λέγεται... φωτιά.

190
00:13:24,964 --> 00:13:25,964
Κοράκι;

191
00:13:27,398 --> 00:13:28,509
Είσαι καλά;

192
00:13:51,511 --> 00:13:53,114
Ασβέ; Εσύ είσαι;

193
00:13:56,567 --> 00:13:59,161
Κοράκι, λυπάμαι τόσο πολύ.

194
00:13:59,635 --> 00:14:02,682
Δε πειράζει, δεν φταις εσύ.

195
00:14:04,254 --> 00:14:06,658
Δεν εννοώ αυτό.

196
00:14:09,777 --> 00:14:12,451
Μ'αρέσει η μυρωδιά σου. Είναι...

197
00:14:12,936 --> 00:14:15,697
γήινη, με την καλή έννοια.

198
00:14:18,585 --> 00:14:19,585
Αλήθεια;

199
00:14:20,689 --> 00:14:24,822
Εγώ πρέπει να απολογηθώ.
Φέρθηκα σαν κόπανος.

200
00:14:25,681 --> 00:14:27,347
Τόσο φαντασμένος.

201
00:14:27,979 --> 00:14:31,122
Λες κι είμαι καλύτερος
απ'όλους σας.

202
00:14:33,582 --> 00:14:35,368
Πήρα ό,τι μου άξιζε.

203
00:14:37,828 --> 00:14:40,295
Δε θα πάψεις να τραγουδάς, ε;

204
00:14:42,133 --> 00:14:44,133
Κάποτε είχα τέλειο τόνο.

205
00:14:45,069 --> 00:14:47,156
Κανείς δεν είναι τέλειος.

206
00:14:56,970 --> 00:14:57,970
Ωραία.

207
00:14:58,869 --> 00:15:01,616
Τώρα θα δούμε τι αξίζεις Κοράκι.

208
00:15:07,811 --> 00:15:09,056
Τι συμβαίνει;

209
00:15:13,435 --> 00:15:16,546
Κοράκι, τα φτερά σου, κοίτα!

210
00:15:19,728 --> 00:15:20,981
Τα χρώματά μου.

211
00:15:23,251 --> 00:15:25,069
Ήταν πάντα εδώ.

212
00:15:30,372 --> 00:15:33,602
<i>Η θέα απ'τον γαλάζιο ουρανό</i>

213
00:15:34,143 --> 00:15:37,420
<i>Νιώθω τόσο ωραία όταν πετώ</i>

214
00:15:37,977 --> 00:15:41,075
<i>Κι αν έρθουν μαύρες μέρες
δε θα πτοηθώ</i>

215
00:15:41,156 --> 00:15:42,658
<i>Πιο ψηλά...</i>

216
00:15:44,559 --> 00:15:45,759
Τι λες;

217
00:15:46,083 --> 00:15:48,251
Μου αρέσει η νέα σου φωνή.

218
00:15:48,980 --> 00:15:50,246
Είναι γήινη.

219
00:15:50,781 --> 00:15:52,757
Με την καλή έννοια.

220
00:15:53,823 --> 00:15:55,291
Μπράβο, μαέστρο!

221
00:15:55,965 --> 00:15:57,346
Μην σταματάς.

222
00:16:03,054 --> 00:16:06,720
<i>Η θέα απ'τον γαλάζιο ουρανό</i>

223
00:16:06,976 --> 00:16:10,538
<i>Νιώθω τόσο ωραία όταν πετώ</i>

224
00:16:10,727 --> 00:16:13,941
<i>Κι αν έρθουν μαύρες μέρες
δε θα πτοηθώ</i>

225
00:16:14,227 --> 00:16:15,353
<i>Πιο ψηλά...</i>

226
00:16:15,866 --> 00:16:17,692
<i>θα πετώ</i>

227
00:16:18,062 --> 00:16:19,871
<i>Πονηρός σαν αλεπού...</i>

228
00:16:20,125 --> 00:16:21,659
<i>δεν είμαι εγώ</i>

229
00:16:22,393 --> 00:16:25,631
<i>Ούτε σαν αρκούδα
φοβερός και τρομερός</i>

230
00:16:25,982 --> 00:16:29,315
<i>Μα σκέψου όσα μόνο εγώ μπορώ να δω</i>

231
00:16:29,978 --> 00:16:32,903
<i>Καλύτερα είναι σαν πετάς</i>

232
00:16:33,560 --> 00:16:36,959
<i>Η θέα απ'τον γαλάζιο ουρανό</i>

233
00:16:37,300 --> 00:16:40,699
<i>Νιώθω τόσο ωραία όταν πετώ</i>

234
00:16:41,381 --> 00:16:44,555
<i>Κι αν έρθουν μαύρες μέρες
δεν θα πτοηθώ</i>

235
00:16:44,812 --> 00:16:45,977
<i>Πιο ψηλά...</i>

236
00:16:46,480 --> 00:16:48,477
<i>θα πετώ</i>

237
00:16:49,273 --> 00:16:52,367
<i>Κανείς δεν τραγουδά όπως εγώ</i>

238
00:16:52,642 --> 00:16:56,343
<i>Το κλίμα είν'ωραίο εδώ στον ουρανό</i>

239
00:16:56,896 --> 00:17:00,046
<i>Κοίταξε ψηλά, εκεί είμ'εγώ</i>

240
00:17:00,393 --> 00:17:03,293
<i>Καλύτερα είναι σαν πετάς</i>

241
00:17:04,317 --> 00:17:07,309
<i>Η θέα απ'τον γαλάζιο ουρανό</i>

242
00:17:07,761 --> 00:17:11,284
<i>Νιώθω τόσο ωραία όταν πετώ</i>

243
00:17:11,893 --> 00:17:14,893
<i>Μα αν πτοηθώ,
πες μου, δε θα είς'εδώ;</i>

244
00:17:15,204 --> 00:17:16,625
<i>Κάνε με...</i>

245
00:17:16,727 --> 00:17:18,442
<i>ν'απογειωθώ!</i>

246
00:17:18,946 --> 00:17:23,311
<i>Ακόμα κι αν πετώ ψηλά εγώ</i>

247
00:17:23,668 --> 00:17:25,700
<i>Κάποτε θα πέσω...</i>

248
00:17:25,787 --> 00:17:27,587
<i>και θα αφεθώ</i>

249
00:17:28,122 --> 00:17:30,041
<i>Τον πάτο έπιασα</i>

250
00:17:30,227 --> 00:17:33,589
<i>και σας ρωτώ</i>

251
00:17:35,552 --> 00:17:37,972
<i>Είναι καλύτερα...</i>

252
00:17:39,560 --> 00:17:41,948
<i>αν...</i>

253
00:17:44,643 --> 00:17:47,393
<i>πετάς;</i>

3. Κειμενική Ανάλυση

Στο παρόν κεφάλαιο αρχικά θα γίνει σύντομη αναφορά στους δημιουργούς της ταινίας μικρού μήκους «Crow: The Legend» καθώς και στο είδος στο οποίο ανήκει. Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί το περιεχόμενο της εν λόγω ταινίας: από πού πηγάζει το θέμα το οποίο πραγματεύεται και σύνοψη του σεναρίου έτσι ώστε ο αναγνώστης να αποκτήσει μια εικόνα αναφορικά με την ταινία που αποτελεί το θέμα της παρούσας πτυχιακής εργασίας και να μπορέσει να ακολουθήσει τη ροή.

Πριν γίνει οποιαδήποτε αναφορά στην ταινία και τους δημιουργούς της και την μεταφραστική διαδικασία θα ήθελα να αναφερθώ πολύ σύντομα στη φύση του οπτικοακουστικού κειμένου. Το οπτικοακουστικό κείμενο χαρακτηρίζεται από πολυτροπικότητα, αυτό σημαίνει πως για τη μετάδοση του μηνύματος χρησιμοποιούνται πάνω από ένα σημειωτικά συστήματα. Όπως αναφέρει και η Σοκόλη (2006), η λήψη του μηνύματος γίνεται μέσω δύο καναλιών, του οπτικού και του ακουστικού, όπου βασικό ρόλο παίζουν και τα μη λεκτικά στοιχεία. Επομένως, οφείλει να υπάρχει συγχρονισμός μεταξύ λεκτικών και μη λεκτικών στοιχείων. Η Σοκόλη (2006) συνεχίζει χωρίζοντας το οπτικοακουστικό κείμενο σε τέσσερις συνιστώσες: «Το ακουστικό λεκτικό (διάλογος), το ακουστικό μη λεκτικό (μουσική), το οπτικό μη λεκτικό (εικόνα) και το οπτικό λεκτικό μέρος (υπότιτλοι)» και λαμβάνοντας αυτά υπόψη θεωρεί ως κείμενο πηγή τη μη μεταφρασμένη ταινία και ως κείμενο στόχο την υποτιτλισμένη ταινία.

3.1. Baobab Studios και Εικονική Πραγματικότητα

Το «Crow: The Legend» είναι μια ταινία μικρού μήκους παραγωγής των Baobab Studios, μια εταιρία που ιδρύθηκε από τους Maureen Fan (Zynga) και Eric Darnell (Dreamworks). Πρόκειται για μια πρωτοπόρα εταιρία δημιουργίας κινουμένων σχεδίων εικονικής πραγματικότητας (VR animation) η οποία έχει κατακτήσει δύο βραβεία Emmy για τις ταινίες κινουμένων σχεδίων *Invasion* και *Asteroids* και τέσσερα ακόμα με την ταινία «Crow: The Legend». Αξίζει, ακόμα, να αναφέρουμε πως η Baobab θεωρείται από πολλούς η επόμενη Pixar, μάλιστα, το ηλεκτρονικό περιοδικό *Insider* (2016) έγραψε «Think of Baobab as the Pixar of VR.».

Τι εννοούμε με τον όρο VR animation; Όπως είναι γνωστό, η εικονική πραγματικότητα (Virtual Reality) έχει εισβάλει στην καθημερινότητά μας, είτε άμεσα είτε έμμεσα. Δεν υπάρχει κάποιος καθιερωμένος ορισμός, ωστόσο, σύμφωνα με τον Jaron Lanier, ο οποίος ήταν από τους πρώτους που προσπάθησαν να ορίσουν την έννοια της Εικονικής Πραγματικότητας, πρόκειται για «ένα αλληλεπιδραστικό, τρισδιάστατο περιβάλλον, παραγόμενο από υπολογιστή, στο οποίο μπορεί κάποιος να εμβυθιστεί» (1989, όπως αναφέρεται στο Γιαννακά, 2005-2006). Η τεχνολογία της εικονικής πραγματικότητας εφαρμόζεται σε πολλούς τομείς όπως για παράδειγμα στην εκπαίδευση, στην ιατρική ή στην ψυχαγωγία. Στον τελευταίο κατατάσσεται και το VR animation, το οποίο έχει γνωρίσει μεγάλη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Χάρη στην εικονική πραγματικότητα έχει επιτευχθεί μια αμεσότερη αναπαράσταση των κινουμένων σχεδίων, ακόμα πιο άμεση από την τρισδιάστατη μορφή που πλέον έχουν λάβει. Ουσιαστικά, με την βοήθεια της εικονικής πραγματικότητας δίνεται η δυνατότητα στον θεατή να εισέλθει στον φανταστικό κόσμο, του κινουμένου σχεδίου στην προκειμένη περίπτωση, να αλληλοεπιδράσει με τα εικονικά πλάσματα και αντικείμενα, να βιώσει τον εικονικό κόσμο σε πραγματικές σχεδόν διαστάσεις.

Το «*Crow: The Legend*» διατίθεται δωρεάν στο YouTube ή στην ηλεκτρονική σελίδα των [Baobab Studios](#) και ως συνηθισμένη 3D ταινία κινουμένων σχεδίων αλλά και ως «360 experience». Το τελευταίο σημαίνει πως ο θεατής έχει την δυνατότητα να «κινηθεί» στον φανταστικό χώρο στον οποίο διαδραματίζεται η ταινία και γι' αυτό την κατατάσσουμε στο είδος VR animation.

3.2. Σχετικά με την ταινία

Πρόκειται για μία ταινία κινουμένων σχεδίων μικρού μήκους διάρκειας είκοσι λεπτών και σαραντατεσσάρων δευτερολέπτων, η οποία απευθύνεται κατά κύριο λόγο στο παιδικό κοινό. Φυσικά, κατά την άποψή μου, οι ταινίες κινουμένων σχεδίων δεν έχουν όριο ηλικίας. Το θέμα το οποίο πραγματεύονται μπορεί πολύ εύκολα να κινήσει την περιέργεια και το ενδιαφέρον, καθώς και να συγκινήσει τόσο ένα παιδί όσο κι έναν ενήλικα και στο τέλος να αφήσει ένα αίσθημα ικανοποίησης και πληρότητας. Το ηθικό δίδαγμα της ταινίας αυτής είναι πως δεν είναι η εξωτερική εμφάνιση αυτό που μετράει περισσότερο, αλλά το τι κρύβεις μέσα σου.

Η συγκεκριμένη ταινία είναι εμπνευσμένη από έναν θρύλο της αμερικανικής λαογραφίας που πραγματεύεται την εμφάνιση του Πνεύματος του χιονιού στον κόσμο και την πρώτη βαρυχειμωνιά που γνώρισαν ποτέ τα πλάσματα που ζούσαν τότε στον πλανήτη. Το Κοράκι με τα πολύχρωμα φτερά στα χρώματα του ουράνιου τόξου και την γλυκιά, μελωδική φωνή ήταν ο ήρωας που επιλέχθηκε για να ταξιδέψει στα αστέρια και να φέρει πίσω τη ζέστη, παρά τους κινδύνους που μπορεί να είχε το ταξίδι αυτό.

Βασισμένη, λοιπόν, στον παραπάνω θρύλο, η Baobab Studios δημοσίευσε την ταινία μικρού μήκους «*Crow: The Legend*» το 2019 με διάσημες προσωπικότητες να φέρνουν στη ζωή τους φανταστικούς της χαρακτήρες. Ο εν λόγω θρύλος δεν είναι γνωστός στον υπόλοιπο κόσμο, επομένως το ελληνικό κοινό δεν είναι δυνατό να γνωρίζει την προέλευση της ιστορίας. Μέσω, λοιπόν, αυτής της ταινίας αυτής θα γίνει γνωστή στο ελληνικό κοινό μια διαφορετική εκδοχή της ιστορίας των εποχών, μια εκδοχή ενός άλλου πολιτισμού, διευρύνοντας τους ορίζοντες των νεαρών θεατών και καθιστώντας τα ανοιχτά στην ιδέα του διαφορετικού.

3.3. Μεταφραστική μεθοδολογία

Πριν από την έναρξη της μεταφραστικής διαδικασίας ο μεταφραστής οφείλει να γνωρίζει τον σκοπό της μετάφρασης και το κοινό στο οποίο θέλει να απευθυνθεί. Στον υποτιτλισμό έχει μεγάλη σημασία το κοινό στόχος, καθώς πέρα από τις τυπικές παραμέτρους που πρέπει να ληφθούν υπόψιν κατά την μεταφραστική διαδικασία, όπως το ύφος, το γλωσσικό επίπεδο κ.ά., ο υποτιτλιστής καλείται να αντιμετωπίσει τους περιορισμούς του χώρου και του χρόνου που διαφέρουν ανάλογα με το ηλικιακό εύρος στο οποίο στοχεύει η εκάστοτε ταινία.

Με την ανάλυση και περιγραφή της μεταφραστικής μεθοδολογίας επιτυγχάνεται η καλύτερη κατανόηση της μεταφραστικής διαδικασίας, των μεταφραστικών προβλημάτων και των τρόπων αντιμετώπισής τους. Η μεταφραστική διαδικασία προϋποθέτει την πλήρη κατανόηση του πρωτοτύπου, κειμένου πηγής, του αντικειμένου το οποίο πραγματεύεται καθώς και το κοινό στο οποίο απευθύνεται. Στην περίπτωση του υποτιτλισμού, φυσικά, ισχύουν οι παραπάνω προϋποθέσεις προσθέτοντας, ωστόσο και το στοιχείο της *πολυτροπικότητας* (multimodality).

Για την διαδικασία του υποτιτλισμού το εργαλείο το οποίο χρησιμοποιήθηκε είναι το *Subtitle Edit*¹. Στην προκειμένη περίπτωση, λόγω του ότι δεν υπήρχε διαθέσιμο το πρωτότυπο σενάριο ξεκίνησα με την δημιουργία υποτίτλων στην αγγλική γλώσσα. Φυσικά, πριν ξεκινήσει η διαδικασία του υποτιτλισμού παρακολούθησα το οπτικοακουστικό υλικό και δημιούργησα ένα αρχείο .doc με το σενάριο της ταινίας. Το Subtitle Edit δίνει την δυνατότητα εισαγωγής απλού αρχείου κειμένου .txt, επομένως, έχοντας καταγράψει όλες τις ατάκες στο αρχείο Word, χωρίζοντάς τες με ENTER στα σημεία που θεωρούσα το τέλος ενός υποτίτλου προχώρησα στην μετατροπή του .doc σε .txt και στην εισαγωγή του τελευταίου στο εργαλείο υποτιτλισμού. Επιλέγοντας τη ρύθμιση «one line is one subtitle» δημιουργήθηκε ένα αρχείο υποτίτλων .str το οποίο χρειαζόταν φυσικά χρονισμό. Στη συνέχεια, παρακολούθησα ξανά το οπτικοακουστικό υλικό και προχώρησα στην πρώτη οριοθέτηση του χρόνου εμφάνισης του κάθε υποτίτλου. Έπειτα, χρησιμοποιώντας την επιλογή «translator mode» στο εργαλείο υποτιτλισμού προχώρησα με την μετάφραση του σεναρίου. Φυσικά χρειάστηκαν προσαρμογές τόσο στον χρονισμό όσο και στον χωρισμό των ελληνικών υποτίτλων. Με την ολοκλήρωση της μεταφραστικής διαδικασίας ακολούθησε παρακολούθηση του τελικού αποτελέσματος. Αφού, πλέον, είχε ολοκληρωθεί το ελληνικό template, έγινε προσαρμογή και του αγγλικού ώστε να τηρεί τους κανόνες και περιορισμούς που δόθηκαν για την δημιουργία υποτίτλων.

3.4. Μεταφραστικές δυσκολίες

Οι πρώτες δυσκολίες που συναντά κανείς κατά την οπτικοακουστική μετάφραση σχετίζονται με τους περιορισμούς που αυτή ενέχει. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ο περιορισμός των χαρακτήρων αλλά και ο χρονικός περιορισμός καθιστούν το έργο του μεταφραστή ιδιαίτερα δύσκολο, καθώς όχι μόνο καλείται να αντιμετωπίσει τα συνήθη προβλήματα απόδοσης εννοιών, προτάσεων και φράσεων, αλλά, επιπλέον, καλείται να το κάνει με τρόπο δημιουργικό και πολλές φορές εναλλακτικό, ανταποκρινόμενος στους εν λόγω περιορισμούς. Οι υπότιτλοι πρέπει να είναι ευανάγνωστοι ώστε ο θεατής να μην «χάνει» από την εικόνα, διατηρώντας παράλληλα το ολοκληρωμένο νόημα της κάθε σκηνής (Neves, 2005).

¹ Διαθέσιμο στο: <https://www.videohelp.com/software/Subtitle-Edit>

3.4.1 Χωροχρονικοί περιορισμοί

Φυσικά, δεν αρκεί ένας υπότιτλος να διαθέτει χρόνο εμφάνισης στην οθόνη μας ή να αποτελείται από δύο σειρές και να έχει τόσους χαρακτήρες όσους αρμόζει για το εκάστοτε κοινό. Υψίστης σημασίας είναι ο συγχρονισμός των υποτίτλων με την εικόνα και τον ήχο ώστε να μην δημιουργείται σύγχυση. Όπως αναφέρει η Neves (2005), ο συγχρονισμός των υποτίτλων με το οπτικοακουστικό υλικό αποτελεί βασική αρχή του υποτιτλισμού. Οι υπότιτλοι πρέπει να εμφανίζονται $\frac{1}{4}$ του δευτερολέπτου μετά την έναρξη της ομιλίας, καθώς το μυαλό μας χρειάζεται $\frac{1}{4}$ του δευτερολέπτου για να αντιληφθεί την έναρξη της ομιλίας και την αλλαγή της εικόνας (Karamitroglou, 1998). Ο συγχρονισμός των υποτίτλων είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την διάρκεια εμφάνισης τους και την ταχύτητα ανάγνωσης του θεατή. Ένας υποτιτλιστής, επομένως, πρέπει να θέτει ως βασικό κριτήριο την άνεση ανάγνωσης των υποτίτλων του από τους θεατές και να προσαρμόζει έτσι τον χρόνο εμφάνισής τους στην οθόνη.

Όσων αφορά την ταχύτητα ανάγνωσης ενός υπότιτλου, για τους ενήλικες θεατές έχει υπολογιστεί πως μπορούν να διαβάσουν από 150 έως 180 λέξεις το λεπτό (Iuyken et al., 1991 στο De Linde and Key, 1999), ενώ όταν πρόκειται για παιδιά είναι φυσικό η ταχύτητα ανάγνωσης να μειώνεται σημαντικά. Σύμφωνα με τους Díaz Cintas and Remael (όπως αναφέρεται στο Iriarte, 2017) ένας υπότιτλος πρέπει να αποτελείται από δυο γραμμές με 35 χαρακτήρες η καθεμία. Αυτός ο κανόνας είναι που εφαρμόστηκε και στην δημιουργία των υποτίτλων για την συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία, σύμφωνα με τις οδηγίες της επιβλέπουσας καθηγήτριας. Λαμβάνοντας υπόψιν και τον κανόνα των έξι δευτερολέπτων (six-second rule) ως την πιο συνήθη μέγιστη διάρκεια εμφάνισης ενός υποτίτλου στην οθόνη και δεδομένου ότι η προς υποτιτλισμό ταινία απευθύνεται στο παιδικό κοινό, προσπάθησα ώστε η διάρκεια του κάθε υπότιτλου να είναι αρκετή ώστε ο θεατής να έχει τον χρόνο να επεξεργαστεί τόσο το γραπτό όσο και το οπτικό μήνυμα, τηρώντας παράλληλα και τους κανόνες (εν)αλλαγής υποτίτλων.

Υπάρχουν διάφορες αποδεκτές σχέσεις μεταξύ ατάκας και υποτίτλων. Σύμφωνα με τη Σοκόλη (2019), ένας υπότιτλος μπορεί:

- να ξεκινάει και να τελειώνει μαζί με την ατάκα,
- να ξεκινάει μαζί με την ατάκα αλλά να τελειώνει λίγο νωρίτερα,
- να ξεκινάει μαζί με την ατάκα αλλά να τελειώνει λίγο αργότερα,

- να ξεκινάει και να τελειώνει λίγο μετά την ατάκα και
- να ξεκινάει λίγο μετά την έναρξη και να τελειώνει μαζί με την ατάκα.

Όπως αναφέρει και η Σοκόλη (2019), η διάρκεια ενός υποτίτλου ενδείκνυται να είναι σταθερή μεταξύ 2 και 4 δευτερολέπτων, ώστε ο θεατής να προβλέπει πότε πρόκειται να εμφανιστεί και αντίστοιχα να εξαφανιστεί ένας υπότιτλος. Στην παρούσα εργασία η διάρκεια εμφάνισης του υποτίτλου συνήθως ξεπερνά την ατάκα ώστε να δίνεται περισσότερος χρόνος στον θεατή να επεξεργαστεί την πληροφορία που του έχει δοθεί και, στην περίπτωση μας εφόσον απευθύνεται σε παιδιά, περισσότερος χρόνος να διαβαστεί το μήνυμα, τηρώντας παράλληλα και την αποδεκτή παύση μεταξύ των υποτίτλων.

Αξίζει να αναφερθεί πως οι περιορισμοί του χώρου και του χρόνου είναι ιδιαίτερα εμφανείς στο αγγλικό template μιας και χρειάστηκε να παραλειφθούν πολλά επίθετα/επιρρήματα κ.ά. Συγκεκριμένα, υπάρχει ένας υπότιτλος (132) ο οποίος με δυσκόλεψε αρκετά και δεν μπορούσα να βρω τρόπο που να τηρεί το όριο των χαρακτήρων ανά δευτερόλεπτο διότι ο διάλογος ήταν γρήγορος και οι πληροφορίες πολλές. Για να επιτευχθεί η μικρότερη δυνατή «παράβαση» των περιορισμών στην πρώτη απόδοση είχε παραλειφθεί ο αιτιολογικός σύνδεσμος «But», το υποκείμενο «I» και το επίρρημα «already» με αποτέλεσμα: «Can't unthink what's been thunk». Στο ελληνικό template ο συγκεκριμένος υπότιτλος αποδόθηκε ως «Δεν ξεσκέφτεσαι την σκέψη». Ξαναβλέποντας, λοιπόν, τους υπότιτλους μετά από κάποιο διάστημα, επειδή η αγγλική εκδοχή εξακολουθούσε να μην είναι ικανοποιητική, κατέληξα να το αποδώσω ως «What's thunk is thunk» παραποιώντας τον αγγλικό ιδιωματοισμό «what's done is done» που χρησιμοποιείται για να δηλώσει πως μια πράξη έχει συμβεί και ό,τι και να ακολουθήσει από εκεί και πέρα δεν θα αλλάξει το αποτέλεσμα.

Επίσης, πρόβλημα δημιούργησε το γεγονός ότι απαραίτητη είναι η χρήση αποσιωπητικών για να δηλωθεί πως ένας υπότιτλος συνεχίζει στον επόμενο, μιας και με αυτόν τον τρόπο χάνεται πολύτιμος χώρος και χαρακτήρες. Για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα χώρου και χαρακτήρων χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές όπως παράλειψη, αναδιατύπωση, συγχώνευση προτάσεων, χρήση μικρότερων συνωνύμων κ.ά. Ιδιαίτερα, στο πρωτότυπο παρατηρούνται ατάκες που αποτελούνται από επιφωνήματα, ψευδείς εκκινήσεις (false starts), επαναλήψεις ή συνδετικά στοιχεία, όπως για παράδειγμα στον υπότιτλο 66 «Well, not to toot my own horn...» ή στον 70 «Well, I

guess that leaves you Crow. ». Και στις δύο περιπτώσεις ο σύνδεσμος «Well» και στην δεύτερη περίπτωση και το «I guess» έχουν παραληφθεί εφόσον δεν προσδίδουν στο νόημα επιπλέον πληροφορία. Σε άλλες περιπτώσεις, ωστόσο, όπως θα παρατηρηθεί, έχει διατηρηθεί επανάληψη, όπως για παράδειγμα παρακάτω στους υποτίτλους 78-79, ώστε να δοθεί κι η απαραίτητη έμφαση στην απογοήτευση που διακατέχει τον χαρακτήρα:

«And I thought you were...»	«Κι εγώ που πίστευα...»
«I thought you were more than just a voice with feathers. »	«Πίστευα ότι δεν είσαι μόνο μια φωνή με φτερά.»

Πίνακας 1

3.4.2 Τραγούδι

Ένας από τους λόγους που επέλεξα να ασχοληθώ με την συγκεκριμένη ταινία ήταν το γεγονός ότι υπάρχει ένα τραγούδι. Στις παιδικές ταινίες το τραγούδι έχει πολύ μεγάλη σημασία μιας και είναι το πρώτο πράγμα που χαράζεται στο μυαλό των παιδιών και το πρώτο πράγμα που θυμούνται από την εκάστοτε ταινία. Όταν πρόκειται για μεταγλώττιση, φυσικά είναι σημαντικό να διατηρηθούν τα χαρακτηριστικά του τραγουδιού, όπως ο ρυθμός κι η ομοιοκαταληξία. Υπάρχουν έξι τρόποι μετάφρασης τραγουδιών σύμφωνα με τον Johan Frazon (όπως αναφέρεται στο Σιδηροπούλου, 2015):

- να παραλειφθεί η μετάφραση των στίχων,
- οι στίχοι να μεταφραστούν χωρίς ωστόσο να λαμβάνεται υπόψη η μουσική,
- να δημιουργηθούν εκ νέου στίχοι ώστε να ταιριάζουν με τη μουσική,
- προσαρμογή της μουσικής στη μετάφραση,
- προσαρμογή της μετάφρασης στη μουσική
- και συνδυασμός δύο ή περισσότερων εκ των παραπάνω.

Το τραγούδι σε ταινίες που υποτιτλίζονται μπορεί και να μην συμπεριληφθεί καθόλου στους υπότιτλους εάν κριθεί πως δεν προσδίδει κάποια επιπλέον πληροφορία, βασική στην κατανόηση της πλοκής της ταινίας. Στις περισσότερες παιδικές ταινίες, αν όχι

όλες, οι ήρωες συχνά τραγουδούν για να εκφράσουν την συναισθηματική τους κατάσταση. Για αυτόν τον λόγο θεωρώ πως δεν πρέπει να παραλείπεται η μετάφραση των στίχων, αλλά να διατηρείται είτε χρησιμοποιώντας κατά λέξη μετάφραση είτε μετατρέποντάς τους σε «ποίημα» χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η μουσική, είτε δημιουργώντας εκ νέου στίχους διατηρώντας το περιεχόμενο κοντά στο πρωτότυπο. Παρακολουθώντας παιδικές ταινίες που δεν είχαν μεταγλωττιστεί σε νεαρή ηλικία, το γεγονός ότι οι υπότιτλοι δεν ήταν δυνατό να τραγουδηθούν με ενοχλούσε ιδιαίτερα. Επομένως, στην περίπτωση της συγκεκριμένης ταινίας, προσπάθησα να δημιουργήσω στίχους με ομοιοκαταληξία, λαμβάνοντας υπόψη την μουσική και κυρίως βασιζόμενη στο θέμα του τραγουδιού ώστε να διατηρηθεί η κεντρική ιδέα που περνάει το πρωτότυπο.

Στο πρωτότυπο τραγούδι, το Κοράκι μιλάει για το πόσο πιο όμορφη είναι η ζωή όταν μπορείς να πετάς και για να το εξυμνήσει, κατά μία έννοια, αναφέρει και συγκρίνει προσόντα άλλων ζώων καταλήγοντας πάντα στο ότι το να πετάς είναι μακράν το καλύτερο από όλα. Όπως και σε άλλες περιπτώσεις όπου οπτικά ή ακουστικά στοιχεία μπορεί να είναι περιοριστικά για την μετάφραση, έτσι και στο τραγούδι αν υπήρχαν εικόνες των διαφορετικών ζώων που αναφέρει ο ήρωας θα καθιστούσε την δημιουργία των ελληνικών στίχων ακόμα δυσκολότερη. Στο μετάφρασμα, με σκοπό να διατηρηθεί ομοιοκαταληξία χρησιμοποίησα παραδείγματα άλλων ζώων και των ικανοτήτων τους σε σχέση με εκείνα που αναφέρει το πρωτότυπο. Σε κάποιες περιπτώσεις, ενώ το πρωτότυπο αναφέρει δύο διαφορετικά ζώα – «I'm not sly like a fox, don't sting like a bee» – επιλέχθηκε να παραληφθεί η δεύτερη αναφορά μιας και δεν προσδίδει κάποια σημαντική επιπλέον πληροφορία ενώ παράλληλα η πρώτη αναφορά χωρίστηκε σε δύο υποτίτλους για να διατηρηθεί η παύση που υπάρχει στο ακουστικό κομμάτι.

3.4.3 Χιούμορ

Μια ατάκα που με δυσκόλεψε πάρα πολύ είναι η εξής: «Break a leg Crow | But don't really break a leg». Πρόκειται για έναν τυπικό ιδιωματισμό (*break a leg*) που χρησιμοποιείται στην αγγλική γλώσσα, κυρίως στον χώρο του θεάτρου, και σημαίνει καλή τύχη. Στο συγκεκριμένο σημείο της ταινίας βλέπουμε τον ήρωα να ξεκινά το ταξίδι του στο διάστημα για να βρει το ον που μπορεί να βοηθήσει αυτόν και τους φίλους του να φέρουν πίσω την ζέστη. Ταξιδεύοντας, λοιπόν, το Κοράκι συναντά το

φεγγάρι το οποίο του εύχεται καλή τύχη χρησιμοποιώντας την παραπάνω έκφραση και να αποφύγει κάποια παρανόηση, το φεγγάρι Λούνα υποδεικνύει πως δεν εννοεί κυριολεκτικά «Σπάσε ένα πόδι» δίνοντας έτσι μια χιουμοριστική χροιά στην ατάκα, εκφράζοντας ταυτόχρονα και την ανησυχία της προς τον ήρωά μας.

Όπως αναφέρουν οι Díaz- Cintas και Remael (2007): «comedies have proved to travel well (...) so, humor is definitely translated somehow». Υπάρχουν διάφοροι τρόποι αντιμετώπισης του κωμικού στοιχείου σε μια ατάκα. Ένας από αυτούς είναι ο υποτιτλιστής να βασιστεί στο οπτικό στοιχείο. Για να αποδώσω τη συγκεκριμένη ατάκα, εφόσον δεν κατάφερα να βρω κάποια αντίστοιχη έκφραση και μιας και δεν υπήρχαν ιδιαίτερα ακουστικά ή οπτικά στοιχεία που να εμποδίζουν την μετατροπή της ατάκας ώστε να δημιουργηθεί ένα άλλο αστείο, κατέληξα στην παρακάτω απόδοση: «Στο καλό Κοράκι! Προσοχή στα αστέρια!». Στην ατάκα «But don't really a leg» πέρα από την αλλαγή στον τόνο της φωνής του φεγγαριού βλέπουμε και την ανησυχία στο βλέμμα, επομένως η μετάφραση έπρεπε να περιέχει ένα μήνυμα προσοχής/ανησυχίας. Εφόσον το κοράκι ξαφνικά βρέθηκε στο διάστημα και είχε ένα μακρύ ταξίδι μπροστά του, σε ένα άγνωστο και τεράστιο μέρος, οι πρώτες σκέψεις που είχα ήταν «Πρόσεχε μη χαθείς» ή «Το νου σου στους κομήτες». Μιας και η δεύτερη επιλογή μου φάνηκε πιο χιουμοριστική αλλά λόγω χωροχρονικών περιορισμών δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί επέλεξα να γράψω «Προσοχή στα αστέρια».

3.4.4 Διάλογος

Μια από τις δυσκολίες στον υποτιτλισμό είναι η διαφορά στην ταχύτητα με την οποία μιλάει ο ομιλητής και στην ταχύτητα με την οποία διαβάζει ο αναγνώστης σε συνδυασμό με τους χωροχρονικούς περιορισμούς. Όπως αναφέρει ο Garrett (2009) ένας υπότιτλος είναι πολύ δύσκολο να περιέχει όλη την πληροφορία του λεκτικού μηνύματος και τελικά δε μεταφράζεται παρά ένα τμήμα από γρήγορο διάλογο (Garrett, 1971 στο Georgakopoulou, 2009). Πολλές φορές μάλιστα, σε συνδυασμό με την ταχύτητα λόγου μπορεί να υπάρχουν ταυτόχρονοι ομιλητές. Για παράδειγμα, στην σκηνή όπου μαζεύονται όλα τα ζώα του δάσους για να βρουν μια λύση στο πρόβλημά τους, μιλάνε ή ακούγονται πολλοί χαρακτήρες, ο ένας πάνω στον άλλο και μάλιστα, εφόσον βρίσκονται σε απελπισία και σοκ λόγω της ξαφνικής κλιματικής αλλαγής, μιλάνε πολύ γρήγορα. Από το 00:02:32,223 ακούμε παράλληλα την Κουκουβάγια και τον Σκόρο. Σε αυτήν την περίπτωση, κανονικά θα έπρεπε τα λόγια των δύο ομιλητών να μπουν σε «κουτιά διαλόγου», ωστόσο λόγω του περιορισμού των χαρακτήρων

έπρεπε κάποια λεκτικά στοιχεία να παραληφθούν. Η παράλειψη (omission) αποτελεί συχνή στρατηγική στην διαδικασία υποτιτλισμού. Γενικότερα, στον υποτιτλισμό δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι κανόνες που να υποδεικνύουν τη σωστή χρήση της κάθε τακτικής ή στρατηγικής. Ένας υποτιτλιστής οφείλει να πράττει ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε περίπτωσης, όπως μάλιστα αναφέρουν και οι Díaz-Cintas και Remael (2007) «the subtitler must act on the principle of relevance».

Ακόμα μια περίπτωση γρήγορου διαλόγου είναι ανάμεσα στον Ήλιο και τον Σκόρο στο 00:10:18,709 (140-147). Ο Σκόρος προσπαθεί να πείσει τον εαυτό του να αγνοήσει τα λόγια του Ήλιου μιας και εκ φύσεως έλκεται από το φως, κάτι που μπορεί να αποβεί μοιραίο στην κατάστασή του, ενώ παράλληλα ο Ήλιος περιγράφει αυτήν ακριβώς την έλξη που έχουν οι σκόροι προς το ζεστό χρώμα και τις υπέροχες ακτίνες του, χρησιμοποιώντας πολλά κοσμητικά επίθετα. Για να αποδοθεί ο συγκεκριμένος διάλογος χρησιμοποιήθηκε η τεχνική της συγχώνευσης προτάσεων. Για παράδειγμα, η παρακάτω ατάκες του Σκόρου έγιναν μία ώστε να δημιουργηθεί ένας υπότιτλος διαλόγου με την προηγούμενη ατάκα του Ήλιου (142-143):

«You should never look directly into the sun and I mean especially you. »	«Μη με κοιτάξεις κατάματα.»
«Don't look. Pay no attention. »	«-Ειδικά εσύ. -Αγνόησέ τον. »

Πίνακας 2

3.4.5 Απόδοση Ιταλικών: πολυγλωσσικότητα

Αντικείμενο σκέψης αποτέλεσε και η εθνικότητα ενός εκ των χαρακτήρων, του Σκόρου. Ο Σκόρος, λοιπόν, φαίνεται να κατάγεται από την Ιταλία, καθώς ορισμένες φορές – συγκεκριμένα όταν θέλει να εκφράσει τον θαυμασμό του προς κάτι/κάποιον – μιλά Ιταλικά και μάλιστα διακρίνεται η ιταλική προφορά του ακόμα κι όταν μιλάει στα Αγγλικά. Στην περίπτωση της μεταγλώττισης, αυτό δε θα αποτελούσε ιδιαίτερο πρόβλημα επειδή και στα Ελληνικά μπορεί να διατηρηθεί η ιταλική προφορά, καθώς και οι φράσεις που χρησιμοποιεί ο χαρακτήρας στην ιταλική γλώσσα να παραμείνουν ως έχουν. Ωστόσο, στους υποτίτλους δεν υπάρχει τρόπος διατήρησης οποιασδήποτε προφοράς που να υποδεικνύει τον τόπο καταγωγής του χαρακτήρα. Η διάκριση προφοράς ίσως θα μπορούσε να διατηρηθεί με την χρήση κάποιας διαλέκτου της

ελληνικής γλώσσας. Σύμφωνα με τις οδηγίες υποτιτλισμού του Netflix, ένας πολυγλωσσικός διάλογος πρέπει οπωσδήποτε να μεταφράζεται αν ο θεατής πρέπει να τον καταλάβει, κάτι που προϋποθέτει την ύπαρξη υποτίτλου και στο πρωτότυπο. Στην περίπτωση που ακούγεται μια ατάκα σε γλώσσα πέραν της γλώσσας του πρωτοτύπου και δεν υπάρχει υπότιτλος στο πρωτότυπο που να την συνοδεύει, θεωρείται πως η ατάκα δεν είναι απολύτως απαραίτητη για την κατανόηση του νοήματος και μπορεί να παραλειφθεί. Στο παρόν ελληνικό template επέλεξα να παραλείψω τις ατάκες του Σκόρου, εκτός από τον υπότιτλο 220: «Bravo, maestro!», όπου χρησιμοποίησα την μεταγραφή των λέξεων «Μπράβο, μαέστρο», καθώς πρόκειται για γλωσσικά δάνεια, δηλαδή λέξεις που χρησιμοποιούνται και στον ελληνικό λόγο.

4. Συμπεράσματα

Φτάνοντας στο τέλος της παρούσας πτυχιακής εργασίας, αξίζει να αναφερθεί πως παρόλο που ο υποτιτλισμός φαντάζει εύκολο εγχείρημα, πρόκειται για μια περίπλοκη διαδικασία. Υπάρχουν πολλοί που κατακρίνουν τους επίσημους υπότιτλους και υποστηρίζουν πως το «fansubbing» έχει καλύτερες αποδόσεις και, ομολογουμένως, ήμουν μία από αυτούς πριν μάθω για την διαδικασία. Φυσικά, ο θεατής δεν λαμβάνει υπόψιν του τις προθεσμίες που έχει να αντιμετωπίσει ένας επαγγελματίας υποτιτλιστής και την πίεση που αυτές προκαλούν. Ο περιορισμένος χρόνος παράδοσης πολλές φορές δεν δίνει την ευκαιρία στον υποτιτλιστή να επεξεργαστεί κάποια έκφραση που ίσως τον δυσκόλεψε κατά την μεταφραστική διαδικασία, με αποτέλεσμα να αναγκάζεται να συμβιβάζεται με την όποια απόδοση κατάφερε να «σκαρφιστεί», κάτι που, ωστόσο, δεν αποτελεί και δικαιολογία για παρανοήσεις ως προς την μετάφραση. Ένας υποτιτλιστής/μεταφραστής οφείλει να δίνει το καλύτερο αποτέλεσμα παρά τις όποιες δυσκολίες.

Στην περίπτωση των κινουμένων σχεδίων γενικότερα και της συγκεκριμένης ταινίας ειδικότερα, θα μπορούσε να σκεφτεί κανείς πως η μεταφραστική διαδικασία δεν θα είναι ιδιαίτερα δύσκολη εφόσον το λεξιλόγιο είναι απλό και καθημερινό και δεν περιλαμβάνει επιστημονική ορολογία που ίσως παρουσιαζόταν σε κάποια ταινία/σειρά όπως το *Dark* ή το *House M.D.* Ωστόσο κάτι τέτοιο δεν ισχύει διότι, όπως αναλύθηκε παραπάνω, υπήρχαν διάφορα προβλήματα που χρειαζόνταν την επιστράτευση των θεωρητικών γνώσεων που αποκτήθηκαν καθ' όλη την διάρκεια της ακαδημαϊκής μου πορείας καθώς και της δημιουργικότητας που οφείλει να έχει ένας υποτιτλιστής ώστε

να ανταπεξέλθει σε μετάφραση τραγουδιού, για παράδειγμα, αλλά και να δημιουργήσει έναν φυσικά ρέοντα γραπτό διάλογο που να άπτεται προφορικότητας. Όπως αναφέρει και η Γουλέτη (n.d.) «η αίσθηση ή η ψευδαίσθηση της προφορικότητας πρέπει να παραμείνει συνεισφέροντας στην απρόσκοπτη ροή και φυσικότητα της ανάγνωσης». Κλείνοντας θα ήθελα να αναφέρω πως ο υποτιτλισμός είναι ένα είδος μετάφρασης που αξίζει να μελετηθεί περαιτέρω σε θεωρητικό και πρακτικό πλαίσιο. Η πρακτική αυτή καθαυτή ενέχει πολλές προκλήσεις, ιδιαίτερα ο υποτιτλισμός για κωφούς και βαρήκοους (SDH), τόσο τα «closed-captions» όσο και η ακουστική περιγραφή και είναι κάτι με το οποίο σίγουρα θα ήθελα να ασχοληθώ μετά το πέρας των σπουδών μου, καθώς πρόκειται για ένα εξίσου μεγάλο κοινό το οποίο δεν έχει πρόσβαση σε οπτικοακουστικό υλικό, όχι μόνο ξενόγλωσσο αλλά και ενδογλωσσικό.

5. Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ελληνικές αναφορές

Αεράκη, Ε., (2019), *Υποτιτλισμός για κωφούς και βαρήκοους: Η περίπτωση της ταινίας «Τα μυαλά που κουβαλάς» με τη χρήση χρωμάτων και εικονιδίων έκφρασης.*, (Μεταπτυχιακό), Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Γιαννακά, Α., (2005-2006), *Εικονική Πραγματικότητα*, (Μεταπτυχιακό), Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://dlib.ionio.gr> (τελευταία πρόσβαση στις 19/07/2020)

Γουλέτη, Α.,(n.d.), *Πραγματολογική Ισοδυναμία στον Υποτιτλισμό: Αντιμετώπιση ιδιοπολιτισμικών Εννοιών*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.enl.auth.gr> (τελευταία πρόσβαση στις 19/07/2020)

Σιδηροπούλου, Θ.Δ., (2015), *Τα Χρώματα του Ανέμου: Μεταφράζοντας τραγούδια της Disney στον ελληνικό χώρο. Από τη Μικρή Γοργόνα στη Βασίλισσα του Χιονιού, 1989-2013*, (Μεταπτυχιακό), Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Σόκολη, Σ., Υποτιτλιστικές νόρμες στην Ελλάδα και στην Ισπανία, 1η Συνάντηση Νέων Μεταφρασεολόγων, 1-3 Νοεμβρίου 2006, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Σοκόλη, Σ., Τι είναι ο υποτιτλισμός;, Εξ αποστάσεως σεμινάριο «Υποτιτλισμός», 13 Φεβρουαρίου 2019, μεταφραση Κέντρο Εκπαίδευσης Μεταφραστών

Ξενόγλωσσες αναφορές

Díaz-Cintas, J. (επιμ.). (2008), *The Didactics of Audiovisual Translation*, Imperial College London, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.researchgate.net> (τελευταία πρόσβαση στις 19/07/2020)

Díaz-Cintas, J. & Remael, A., (2007), *Audiovisual Translation: Subtitling*, Manchester: St. Jerome

De Linde, Z., & Kay, N., (1999), *The Semiotics of Subtitling*, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://books.google.gr>

Karamitroglou, F., (1998), A Proposed Set of Subtitling Standards in Europe, *Translation Journal*, 2 (2) Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://translationjournal.net> (τελευταία πρόσβαση στις 19/07/2020)

Miquel Iriarte, M., (2017), *The Reception of Subtitling for the Deaf and Hard of Hearing: Viewers' Hearing and Communication Profile & Subtitling Speed of Exposure.*, (PhD), Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://ddd.uab.cat> (τελευταία πρόσβαση στις 19/07/2020)

Neves, J., (2005), *Audiovisual Translation: Subtitling for the Deaf and Hard-of-Hearing*, Roehampton: roehampton.openrepository.com., Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.academia.edu> (τελευταία πρόσβαση στις 19/07/2020)

Neves, J., (2009), *Interlingual Subtitling for the Deaf and Hard-of-Hearing*, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.researchgate.net> (τελευταία πρόσβαση στις 19/07/2020)

Tamayo, A., (2016), Reading speed in subtitling for hearing impaired children: an analysis in Spanish television, *The Journal of Specialised Translation*, 26, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: https://www.jostrans.org/issue26/art_tamayo.pdf (τελευταία πρόσβαση στις 19/07/2020)

Ιστογραφία

<https://netflixstudios.com/Greek-Timed-Text-Style-Guide> (τελευταία πρόσβαση στις 19/07/2020)

<https://www.baobabstudios.com> (τελευταία πρόσβαση στις 19/07/2020)

Bussiness Insider, (2016), The "Pixar Of Virtual Reality" Raises \$25 Million In New Funding-- Hear Baobab Studio's CEO At IGNITION, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.businessinsider.com> (τελευταία πρόσβαση στις 19/07/2020)

Fink, C., (2017), Is VR Studio Baobab The Next Pixar?, *Forbes*, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.forbes.com> (τελευταία πρόσβαση στις 19/07/2020)